

УДК 343.1

ТИМЧАСОВИЙ ДОСТУП ДО РЕЧЕЙ І ДОКУМЕНТІВ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ЗЛОЧИНІВ, ВЧИНЕНИХ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ БЕЗГОТІВКОВИХ ОПЕРАЦІЙ: ПРАВОВА ПРИРОДА Й ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ

Ігор ЧЕМЕРИС

аспірант кафедри галузевого права
Херсонського державного університету

АНОТАЦІЯ

У статті досліджується правова природа заходів забезпечення. На прикладі кримінальних проваджень вчинених із використанням безготівкових операцій з'ясується співвідношення тимчасового доступу до речей і документів як заходу забезпечення кримінального провадження з поняттям державного примусу, проводиться аналіз доцільності та виправданості судового контролю при наданні дозволу на здійснення заходів забезпечення кримінального провадження в аспекті ефективності досудового розслідування, забезпечення балансу публічного інтересу у швидкому досудовому розслідуванні та приватного інтересу у дотриманні прав учасників процесу. Наводиться авторське бачення щодо доцільності зміни змісту, структури та системи регламентації заходів забезпечення кримінального провадження у Кримінальному процесуальному кодексі України.

Ключові слова: заходи забезпечення кримінального провадження, тимчасовий доступ до речей і документів, кримінальні провадження, вчинені із використанням безготівкових операцій.

TEMPORARY ACCESS TO THINGS AND DOCUMENTS IN THE INVESTIGATION OF CRIMES PERFORMED WITH THE USE OF NON-CURRENT OPERATIONS: LEGAL NATURE EFFICIENCY OF APPLICATION

Ihor CHERMERS,

Postgraduate Student of the Department of Branch Law
of Kherson State University

SUMMARY

The article explores the legal nature of security measures. On the example of criminal proceedings committed with the use of non-cash transactions, the relation of temporary access to things and documents is found out, as a measure of providing criminal proceedings with the notion of state coercion. investigation, ensuring a balance of public interest in rapid pre-trial investigation and private interest in respecting the rights of participants in the process. The author's vision on the expediency of changing the content, structure and system of regulation of measures for ensuring criminal proceedings in the Criminal Procedure Code of Ukraine is given.

Key words: criminal proceedings, temporary access to things and documents, criminal proceedings committed using non-cash transactions.

Постановка проблеми. Ст. 2 Конвенції з прав людини передбачає, що держава має забезпечити здійснення незалежного та безстороннього розслідування, яке відповідає певним мінімальним стандартам щодо його ефективності, а компетентні органи влади повинні діяти зі зразковою ретельністю та оперативністю, а також мають ініціювати розслідування, яке спроможне встановити обставини, за яких відбувся інцидент, і будь-які недоліки функціонування регуляторної системи.

Як свідчить дані судової статистики (протягом 2018 р. на бездіяльність слідчого, прокурора подано понад 70 тис. скарг [1]), завантаженість слідчих, неуплектованість та недосвідченість кадрового складу слідчих підрозділів поліції жодним чином не сприяє ефективності та швидкості розслідування. Водночас нарівні із організаційними прорахунками недоліки процедури досудового розслідування, її нездатність крокувати в ногу із технічним прогресом призводить до безкарності, зростання злочинності та її негативних наслідків. Особливо гостро такі недоліки проявляються при здійсненні розслідування кримінальних проваджень щодо злочинів способи вчинення

яких пов'язані із використанням інноваційних технологій, зокрема із використанням безготівкових операцій.

Актуальність теми дослідження. Упродовж 2018 р. сума збитків українських банків від незаконних дій з платіжними картками внаслідок незаконних безготівкових операцій становила 0,0092% від загального обсягу всіх операцій з платіжними картками (у 2017 р. – 0,0077%, у 2016 р. – 0,011%). Тобто на один мільйон гривень видаткових операцій з використанням платіжних карток у 2018 р. 92 грн припадало на незаконні операції.

Середній розмір однієї незаконної операції – близько 2 500 грн (у 2017 р. – 2 100 грн). Загалом кількість незаконних дій з платіжними картками, за якими банки понесли збитки, за минулий рік підвищилася до 105,5 тис. випадків (у 2017 р. – 77,6 тис.) [2]. Натомість закріплені Кримінальним процесуальним кодексом України (далі – КПК України) засоби не дозволяють слідчому, швидко й ефективно здійснювати досудове розслідування такої категорії злочинів.

Стан дослідження. Із появою у КПК України нових інститутів: заходів забезпечення кримінального прова-

дження та тимчасового доступу до речей та документів як його виду – проблематикою, пов'язаною із їх застосуванням переймалися у своїх працях такі науковці як О.І. Коровайко, Т.О. Кузубова, М.А. Погорецький, О.А. Подковський, С.Р. Тагієв, В.І. Фаринник, В.О. Фінагєєв, О.Г.Шило, О.О. Юхно, якими звернуто значну увагу на окремі проблемні моменти застосування заходів забезпечення. Проте нині на рівні наукової доктрини не розв'язані проблеми ефективності застосування заходів забезпечення, їх відповідність потребам досудового розслідування в умовах розвитку високих технологій.

Метою і задачею статті є аналіз стану правової регламентації тимчасового доступу до речей та документів в аспекті здатності забезпечити швидке та повне досудове розслідування кримінальних правопорушень, вчинених із використанням безготівкових операцій, на підставі досвід інших країн визначення напрямків подальшого вдосконалення інституту тимчасового доступу як засобу збору доказів.

Виклад основного матеріалу. Досудове розслідування кримінальних проваджень щодо злочинів, вчинених із використанням безготівкових операцій має низку особливостей, що значною мірою пов'язані із специфікою самого способу вчинення злочинів. Головні ознаки здійснення безготівкових операцій зокрема, а відтак і злочинів, вчинених із їх використанням, є:

- швидкість;
- екстериторіальність
- особливий порядок їх відображення у об'єктивній дійсності – «електронний слід».

Натомість засоби, спрямовані на досудове розслідування злочинів, що закріплені чинним Кримінальним процесуальним кодексом України (далі КПК України) наділені протилежними характеристиками. Так, на противагу швидкості здійснення безготівкових операцій, застосування заходів забезпечення потребує тривалого часу, який охоплює час підготовки та обґрунтування клопотань до слідчого судді, розгляд клопотання суддею, виконання ухвали слідчого судді.

Чинним КПК України не напрацьовано ефективних засобів взаємодії та комунікації між слідчими, повноваження яких поширюються на різні території, що не дозволяє ефективно проводити досудове розслідування кримінального провадження, що має ознаки екстериторіальності.

Відсутня чітка регламентація поведінки із електронними документами, порядку їх залучення як доказів у кримінальне провадження, тривалість процедури доступу та аналізу інформації, що міститься у електронному середовищі.

Особливо гострою є потреба вирішення завдання кримінального провадження щодо швидкого, повного розслідування кримінального правопорушення, зокрема проблема швидкого збору інформації вже на початковому етапі розслідування.

Будапештська Конвенція вимагає від держав зокрема вдосконалювати законодавство для того, щоб компетентні органи змогли проводити розслідування кіберзлочинів і зберігати електронні докази найефективніше, включаючи термінове збереження комп'ютерних даних, термінове збереження і часткове розкриття даних про рух інформації, обшук і арешт комп'ютерних даних, збирання даних про рух інформації у реальному масштабі часу, перехоплення даних змісту інформації.[3]

На вирішення цієї проблематики законодавцем відведено окремий розділ КПК України – «Заходи забезпечення кримінального провадження». Вказаний законодавчий інститут не має окремого законодавчого визначення. Проте

відповідно до позиції висловленої Вищим спеціалізованим судом України із розгляду цивільних і кримінальних справ (далі – ВССУ) під заходами забезпечення кримінального провадження необхідно розуміти передбачені КПК заходи примусового характеру, які застосовуються за наявності підстав та в порядку, встановленому законом, з метою запобігання і подолання негативних обставин, що перешкоджають або можуть перешкоджати вирішенню завдань кримінального провадження, забезпеченню його дієвості [4]. На жаль, мета ні законодавством, ні судовою практикою так і не визначена. На ці недоліки вказано Т.О. Кузубовою, якою звернуто увагу на суперечності у позиціях ВССУ. Пунктом 18 Інформаційного листа ВССУ від 05 квітня 2013 р. зазначив, що одним із способів збирання доказів є вилучення речей і документів тимчасовим доступом, вже через рік піддав критиці цю позицію, вказавши, що для цього в КПК України передбачено слідчі розшукові дії, зокрема огляд і обшук. При цьому не наведено свого бачення щодо мети такого засобу забезпечення кримінального провадження та не наведено вірних прикладів застосування зазначеного правового інституту [5, с. 28].

Натомість, типова слідча ситуація при розслідуванні кримінальних проваджень, вчинених із використанням безготівкових операцій обумовлена браком інформації щодо руху коштів, реквізитів рахунків, кількості та часу вчинення трансакцій. Охорона цієї інформації банківською таємницею внаслідок встановлених високих стандартів доказування виключає можливість її отримання шляхом проведення зокрема обшуку, дозвіл на який надається судом.

За таких обставин вважаємо, що отримання інформації шляхом проведення тимчасового доступу є нічим іншим як діяльністю, спрямованою на збір фактичних даних, на підставі яких встановлюється наявність чи відсутність фактів та обставин, що мають значення для кримінального провадження та підлягають доказуванню. Тобто метою тимчасового доступу до речей та документів є саме збір доказів.

Визначення заходів забезпечення саме через категорію державного примусу є не випадковим, так як саме такі заходи визначають ступінь допустимого обмеження прав осіб з метою досягнення балансу приватного та публічного інтересу.

Правовий зміст поняття «захід забезпечення» влучно розкривається тлумаченням термінів. «Забезпечувати» визначається у сенсі – створювати надійні умови для здійснення чого-небудь; гарантувати щось [6]. Очевидно, що кримінально правовий зміст відповідає вищевикладеному змісту терміна, так як заходи забезпечення дійсно покликані створити умови для ефективного здійснення кримінального провадження, гарантувати проведення такої законодавчої процедури, що забезпечить поновлення порушених прав та притягнення винних до відповідальності. Основною рисою, що наповнює зміст поняття «заходи забезпечення» на нашу думку має бути саме наявність державного примусу.

Розглядаючи примус у контексті застосування заходів забезпечення кримінального провадження, О. Фінман виділяє такі ознаки кримінального-правового примусу: 1) застосовується тільки у сфері кримінального провадження; 2) його метою є забезпечення безперешкодного поступального руху кримінального провадження попередження або припинення порушень; 3) застосовується компетентними державними органами та службовими особами; 4) здійснюється незалежно від волі та бажання осіб, щодо яких допускається його застосування; 5) має характер особистого, майнового та організаційного обмеження прав і свобод особи; 6) особи, до яких він може бути застосований, підстави, умови, межі та порядку його застосування

регламентовані кримінальним процесуальним законодавством; 7) законність та обґрунтованість його застосування забезпечується системою його процесуальних гарантій [7, с. 232] Головним із описаних елементів, що вирізняє процесуальний примус від інших кримінальних процесуальних категорій є застосування його незалежно від волі осіб. Очевидно, що вплив на волю осіб повинен забезпечуватись імперативними нормами, що передбачають не лише обов'язок, але й передбачати негативні наслідки у разі невиконання такого обов'язку.

З огляду на це, на нашу думку, абсолютно слушною є позиція О. Миколенко про те, що серед перелічених у розділі II КПК України заходів забезпечення кримінального провадження є такі заходи, які не пов'язані з тимчасовим обмеженням прав і свобод учасників кримінальних процесуальних правовідносин. Це судовий виклик, виклик слідчим, чи прокурором, а також тимчасовий доступ до речей і документів. Застосування цих заходів лише призводить до виникнення певних процесуальних обов'язків в учасників кримінальних процесуальних відносин.

Таким чином, не всі передбачені кримінальним процесуальним кодексом України заходи, перелічені у розділі II КПК України, наділені ознакою державного примусу, а тому не здатні за відсутності волі та бажання особи, на яку вони поширюються, забезпечити дієвість кримінального провадження, тобто не здатні виконати основну свою мету. Це не дозволяє на даний час поставити знак рівності між інститутами державного примусу та заходами забезпечення кримінального провадження. За таких обставин сумною є позиція законодавця щодо віднесення до переліку заходів забезпечення кримінального провадження заходів, що не здатні забезпечити дієвість кримінального провадження.

За своєю природою такі заходи є нічим іншим як процесуальними правами вимоги слідчого та прокурора до особи вчинити певні дії чи утриматись від вчинення таких дій. Законодавча база за своєю суттю є «правилами гри», які покликані створити баланс між правами осіб обмеживши їх обов'язками.

Обґрунтованість цієї тези варто проаналізувати на прикладі застосування такого заходу забезпечення кримінального провадження як тимчасовий доступ до речей і документів у кримінальних провадженнях, вчинених із використанням безготівкових операцій.

Так тимчасовий доступ віднесений до категорії заходів забезпечення кримінального провадження, спрямований на допомогу слідчому у кримінальному провадженні щодо збору інформації, отримання речей та документів. Його застосування неминуче переключається із правом громадян на інформацію загалом та інформацію із обмеженим доступом зокрема.

Основною процесуальною дією, що застосовується для збору інформації у кримінальному провадженні є тимчасовий доступ до речей та документів. Проблемні питання регламентації такого виду заходу забезпечення кримінального провадження як тимчасовий доступ до речей та документів широко обговорюються науковою спільнотою, проте підходи до усунення процесуальних прогалин є різними.

Так, Т.О. Кузубовою найсуттєвішою проблемою ТДРД названо багатоетапність і тривалість у часі процесуального порядку його узгодження та застосування. Це призводить до затягування розслідування кримінальних правопорушень, а іноді до неможливості своєчасно або взагалі відновити порушені права потерпілого, а також отримати докази винуватості особи [5; 6].

На проблему формування дієвого національного законодавства, яке б забезпечувало своєчасне отримання дока-

зів, як один із способів забезпечення прав потерпілого зверталась увага ЄСПЛ у рішеннях у справах «Муравська проти України» від 13 листопада 2008 р., «Сердюк проти України» від 12 березня 2015 р., «Шиянов проти України» від 02 червня 2016 р. [8–10]. Варто відзначити, що вказані рішення стосувались положень законодавства, що діяли ще до вступу чинного Кримінального-процесуального кодексу в дію. Натомість із запровадженням судового контролю акцент при отриманні інформації та доказів у кримінальному провадженні змістився в бік запровадження системи кількарівневого контролю (процесуальне керівництво та контроль слідчими судьями) за дотриманням прав учасників кримінального процесу на протигагу оперативності. На нашу думку необхідний баланс дотримано не було.

Досить вагомими аргументами щодо інертності такого заходу забезпечення як тимчасовий доступ висловлені суддею Апеляційного суду Тернопільської області О.А. Подаковським, яким підраховано, що розгляд слідчим суддею клопотання із дотриманням вимог чинного КПК України триває від 7 до 14 днів [11, с. 62]. Враховуючи відсутність регламентації строку розгляду суддею клопотання про тимчасовий доступ на практиці цей процес триває і довше. І якщо зважити на необхідний для слідчого строк для підготовки клопотання та його погодження і прокурором, який за оцінками Т.О. Кузубової може тривати від 1 до 5 робочих днів, додати строк на виготовлення ухвали слідчим суддею, скерування її для виконання – процес отримання доступу до речей та документів скидається не самоціль, а не на засіб, спрямований за забезпечення дієвості кримінального провадження.

Так, за даними судової статистики із загальної кількості клопотань про тимчасовий доступ до речей і документів у 2018 р. 201 234 задоволено, 22 139 відмовлено, що складає 9,9% від загальної кількості. Вибірковий аналіз судових рішень про відмову у задоволенні клопотань про тимчасовий доступ свідчить що більшість із них пов'язана із недотриманням процесуальної форми звернення визначної ч. 2 ст. 160 КПК України, а ніяк не зловживання правом на витребування речей і документів. Як наслідок, у переважній більшості таких фактів слідчими повторно ініціювалося питання про отримання таких доступів. Враховуючи дані статистики виникає питання чи є ефективним судовий контроль за діями слідчих і прокурорів, чи не призводить існування цього інституту виключно до затягування процесу збору інформації та доказів у кримінальному провадженні.

Проблематика оперативності застосування заходів забезпечення кримінального провадження неминуче пов'язана із посиленням судового контролю на стадії досудового розслідування із введенням в дію КПК України 2012 р.

Повноваження суду реалізуються ним під час вирішення подань органів досудового розслідування про обмеження конституційних прав і свобод особи, а також під час розгляду скарг на дії слідчого та прокурора. Однак власне термін «судовий контроль» не тлумачиться жодним законодавчим актом. Як слушно зазначає С. Тагієв, питання про правильне визначення назви судової діяльності на стадії досудового слідства має принциповий характер, оскільки помилкова позиція може призвести до покладення на суд обов'язку, який є ідентичним прокурорському нагляду [12; 17].

Вчені, як правило, виокремлюють 2 види судового контролю: попередній (дозвільний) та подальший. Д. Філін вважає, що суд на досудових стадіях кримінального процесу виконує 2 функції: судового контролю (подальшого) та забезпечення законності обмеження конституційних прав громадян. Ще одна точка зору полягає у тому, що суд на стадії досудового розслідування виконує функцію захисту прав і свобод людини і громадянина [13].

Проте на нашу думу абсолютизація судового контролю при прийнятті всіх рішень, що пов'язані із застосуванням заходів забезпечення кримінального провадження є не виправданою. Розглянемо доводи на прикладі застосування тимчасового доступу до речей та документів. Отже тимчасовий доступ передбачає можливості: ознайомитися з речами та документами; зробити їх копії; вилучити їх.

Найбільше обмеження прав очевидно обумовлене вилученнями речей та документів. Саме реалізацію цієї правомочності доцільно залишити під гарантіями судового контролю. Натомість можливість доступу до речей та документів з метою ознайомлення та копіювання доцільно залишити під гарантією нагляду з боку процесуального керівника.

Важливо звернути увагу на неповний перелік об'єктів, до яких можливий тимчасовий доступ. Зокрема у кримінальних провадженнях про злочин, вчиненні із використанням безготівкових операцій, у переважній більшості випадків витребується інформація, яка не закріплена жодним документом, як то інформація про рух коштів по рахункам, реквізити рахунків, залишок на рахунок. Таким чином, варто статтю 160 КПК викласти у такій редакції «Тимчасовий доступ до інформації, речей і документів». Вказана позиція є логічною з огляду на закріплення положеннями абз. 2 ч.1 ст. 159 КПК України можливості отримання доступу до інформації, що міститься в електронних інформаційних системах, мобільних терміналах систем зв'язку.

У практичній діяльності залишається невирішеним питання співвідношення тимчасового доступу до речей та документів, що санкціонується слідчим суддею, із правом слідчого витребувати інформацію на підставі ст. 93 КПК України. На практиці ж фактично недостатня регламентованість відмінностей між правами органу досудового розслідування передбаченими ст. 93 КПК України та ст. 167 КПК України дозволяє володільцю інформації маніпулювати нормами та відмовляти слідчим у наданні інформації до отримання рішення суду. Проте за правовою природою отримання інформації за запитом та за ухвалою суду є ідентичними так як вони:

- 1) позбавлені процесуального примусу;
- 2) констатують право органу досудового розслідування на отримання інформації, що кореспондується із обов'язком закріпленим в одному випадку положеннями ст. 93 КПК України в іншому судовим рішенням.
- 3) ненадання речей чи документів зумовлює необхідність застосування слідчим додаткових заходів у вигляді звернень до слідчого судді із клопотанням про застосування заходу забезпечення, який передбачає більший ступінь обмеження прав володільця речей чи документів.

На наше переконання визначальним при вирішенні питання порядку доступу до інформації в рамках кримінального провадження повинно бути забезпечення гарантій права на недоторканність власності та приватного життя, складовою якого є закріплене в ст. 31 Конституції України право кожного на таємницю листування, телефонних переговорів, телеграфної та інших видів кореспонденції, а також захист інформації із обмеженим доступом.

Виходячи з необхідності забезпечення дотримання цих конституційних прав громадян, з урахуванням досягнення балансу публічного та приватного інтересу під час розслідування кримінальних правопорушень варто погодитися із доцільністю отримання слідчим доступу до оригіналів документів чи речей із їх вилученням, за умови якщо останні відповідають критеріям речових доказів, визначеним ст. 98 КПК України, виключно на підставі ухвали слідчого судді. Проте, і надання права доступу до інформації, що міститься в електронних базах, таких як зокрема

бази операторів мобільного зв'язку, провайдерів Інтернет послуг, відомості банківських установ про проведені транзакції, що є найпоширенішою запитуваною інформацією у кримінальному провадженні, не призведе до порушення прав їх володільців. На користь цієї позиції свідчить той факт, що витребувана у такий спосіб інформація захищена гарантіями таємниці досудового розслідування. Крім того, можливість доступу зокрема до інформації що містить банківську таємницю без ухвали слідчого судді передбачена Законом України «Про банки та банківську діяльність». Щоправда можливість витребування такої інформації обмежена рахунками конкретної юридичної особи або фізичної особи – суб'єкта підприємницької діяльності за конкретний проміжок часу. Натомість доступ до інформації про рахунки громадян, що найчастіше використовуються для проведення безготівкових злочинних операцій залишається ускладненим. Проте, законодавець не наводить жодних аргументів відмінностей у значимості інформації, що містить банківську таємницю, по рахунках юридичних осіб та фізичних осіб, не обґрунтовує, чому така інформація в одному випадку може витребуватися за запитом, а в іншому – ні.

Описаний підхід успішно застосовується країнами Євросоюзу. Так, викликають прикладний інтерес положення ст. 190 КПЗ Латвії, що передбачають право особи, яка спрямовує процес, без застосування виїмки на підставі своєї письмової вимоги отримувати від фізичних і юридичних осіб предмети, документи, відомості, в тому числі в електронній формі, що оброблені, зберігаються або надіслані з використанням електронних інформаційних систем, які мають значення для кримінального процесу. При цьому в разі невиконання вказаної вимоги фізичною або юридичною особою у визначений в ній термін особа, яка спрямовує процес, проводить виїмку або обшук. До того ж, керівники юридичних осіб на вимогу особи, що спрямовує процес, зобов'язані в межах своєї компетенції зробити документальну ревізію, інвентаризацію, відомчу або службову перевірку та у встановлений термін надати документи разом з відповідними додатками на виконання вимоги. Також відповідно до ч. 4 ст. 121 КПЗ Латвії, особа, що спрямовує процес, має право на підставі свого письмового запиту отримувати відомості про пацієнта в медичних закладах. Слід констатувати, що положення ч. 4 ст. 121, 190 КПЗ Латвії походять з історії формування правового інституту виїмки та не втратили актуальність у сучасному європейському законодавстві [5].

Ст. 166 КПК України передбачено, що у разі невиконання ухвали про тимчасовий доступ до речей і документів слідчим суддею, суд за клопотанням сторони кримінального провадження, якій надано право на доступ до речей і документів на підставі ухвали, має право постановити ухвалу про дозвіл на проведення обшуку згідно з положеннями цього Кодексу з метою відшукання та вилучення зазначених речей і документів.

Із введенням в дію КПК України дедалі більшого розвитку зазнала концепція доказування при прийнятті проміжних процесуальних рішень на стадії досудового розслідування. Фактично при прийнятті рішення про застосування заходу забезпечення кримінального провадження слідчим суддею перевіряються докази, подані слідчим. Аналогічні вимоги висуваються для розгляду клопотання про надання дозволу на обшук. За таких обставин в розумінні вимог ст. 166 КПК України (при невиконанні ухвали про тимчасовий доступ до речей і документів) закон фактично зобов'язує слідчого суддю повторно перевірити обставини, що були предметом його перевірки при погодженні тимчасового доступу до речей та документів. Такий законодавчий підхід окремими науковцями

обґрунтовується як перевірка виконання та контроль за правильністю дій та досягнутим результатом. Таким чином, результати здійснення контролю є засобом встановлення нових фактичних обставин і рушійною силою кримінального провадження загалом [14].

Проте на наше переконання дієвого контролю на вказаному етапі не відбувається, враховуючи що передбачені стандарти доказування для застосування тимчасового доступу та обшуку є однаковими, більше того в даному конкретному випадку проведення обшуку є похідним наслідком невиконання ухвали про тимчасовий доступ.

Зважаючи на нерозривний зв'язок, що закріплений як причина та наслідок, доцільно поєднати послідовні етапи діяльності слідчого, надавши йому можливість невідкладного проведення обшуку за умови ненадання речей чи документів у добровільному порядку у визначений ухвалою строк.

Висновки. Проведений аналіз засвідчив, що законодавчий інструментарій слідчого не дозволяє йому ефективно, своєчасно та якісно збирати інформацію та докази у кримінальному провадженні. Насамперед це пов'язано із недосконалістю юридичної техніки при унормуванні інституту заходів забезпечення кримінального провадження, так як попри завдання - забезпечувати дієвість провадження, окрема заходи забезпечення, у тому числі і той що використовується найчастіше – тимчасовий доступ до речей та документів, не наділений ознакою примусовості. Тривалість процедури погодження тимчасового доступу до речей і документів не дозволяє оперативно вирішувати завдання, що постають при розслідуванні злочинів, вчинених із використанням безготівкових операцій. Способом вирішення освітлених у статті законодавчих проблем є:

- встановлення відповідальності за ненадання інформації на запит слідчого;
- розподіл процесуального порядку доступу до інформації, та копій речей і документів із витребуванням їх оригіналів, шляхом надання можливості доступу у першому випадку за запитом слідчого, а в другому – за ухвалою слідчого судді.

Встановлення строків володільцю речей та документів, витребовуються для виконання ухвали слідчого судді;

Запровадження норми, що передбачала б можливість невідкладного проведення обшуку та виїмки речей і документів при невиконанні ухвали слідчого судді про наданні тимчасового доступу до речей і документів.

Список використаних джерел:

1. № 1-к «Звіт судів першої інстанції про розгляд матеріалів кримінального провадження». *Судова влада України*. URL: https://court.gov.ua/inshe/sudova_statystyka/rik_2018.
2. Національний банк застерігає українців від розголошення реквізитів платіжних карток / Національний банк України. URL: <https://www.bank.gov.ua/news/all/natsionalniy-bank-zasterigaye-ukrayintsiv-vid-rozgoloshennya-rekvizitiv-platijnih-kartok>.

zasterigaye-ukrayintsiv-vid-rozgoloshennya-rekvizitiv-platijnih-kartok.

3. Конвенція про кіберзлочинність (Конвенцію ратифіковано із застереженнями і заявами Законом № 2824-IV (2824-15) від 07.09.2005). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_575.

4. Узагальнення судової практики щодо розгляду слідчим суддею клопотань про застосування заходів забезпечення кримінального провадження від 07.02.2014 / Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільний і кримінальних справ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0001740-14/conv/print>.

5. Кузубова Т.О. Правові засади інституту тимчасового доступу до речей і документів у кримінальному провадженні : дис. ... канд. юрид. наук. Х, 2019. 250 с.

6. Академічний словник української мови. URL: <http://sum.in.ua/s/zabezpechuvaty>.

7. Фірман О.В. Заходи забезпечення кримінального провадження та їх класифікація. *Юридичний науковий електронний журнал*. № 6. 2014. С. 231–234.

8. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Муравська проти України»: від 13.11.2008. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/974_432.

9. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Сердюк проти України»: від 12.03.2015. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/974_a49.

10. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Шияновпроти України»: від 02.06.2016. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/974_b34.

11. Подковський О. Тимчасовий доступ до речей і документів за новим КПК: проблеми і шляхи їх вирішення. *Слово Національної школи суддів України*. 2013. № 3 (4). С. 58–63.

12. Тагієв С. Тимчасовий доступ до інформації, яка знаходиться в операторів і провайдерів телекомунікації у кримінальному провадженні. *Слово національної школи суддів України*. 2013. № 2. С. 13–24.

13. Філін Д. Функції суду в досудових стадіях кримінального процесу. *Право України*. 2005. № 1. С. 64–65.

14. Завтур В.А. Особливості доказування при розгляді та вирішенні слідчим суддею клопотань про застосування заходів забезпечення кримінального провадження : дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2017. 237с.

ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРА

Чемерис Ігор Михайлович – аспірант кафедри галузевого права Херсонського державного університету

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

Chemerys Ihor Mykhailovych – Postgraduate Student of the Department of Branch Law of Kherson State University

chemeris_igor@ukr.net